

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
36004551	IES Illa de Tambo	Marín	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación secundaria obligatoria	Lingua castelá e literatura	3º ESO	3	105

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	3
3.1. Relación de unidades didácticas	5
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	6
4.1. Concrecións metodolóxicas	25
4.2. Materiais e recursos didácticos	26
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	27
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	27
5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes	29
6. Medidas de atención á diversidade	29
7.1. Concreción dos elementos transversais	30
7.2. Actividades complementarias	30
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	31
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	32
9. Outros apartados	32

1. Introducción

El IES Illa de Tambo se encuentra situado en el centro de la villa de Marín y acoge a aproximadamente 500 alumnos/as, de los que casi el 60 % cursa ESO y el 40 % restante, Bachillerato de Ciencias y Bachillerato de Ciencias Sociales y Humanidades.

La materia de Lengua Castellana y Literatura tiene como eje la Competencia en Comunicación Lingüística, lo que supone que la finalidad del proceso de enseñanza-aprendizaje es mejorar las interacciones orales, escritas y audiovisuales en diferentes ámbitos y contextos; desarrollar los conocimientos, destrezas y actitudes que permiten comprender, interpretar y valorar críticamente textos orales, escritos y multimodales; favorecer la reflexión sobre el funcionamiento de la lengua y sus usos, y fomentar el hábito lector y el gusto por la lectura y favorecer la reflexión, la comprensión y la interpretación de obras y fragmentos de la literatura española y de la literatura juvenil contemporánea teniendo en cuenta sus convenciones y contexto histórico.

El alumnado de la ESO ronda los 270 alumnos y alumnas . En 3º de la ESO hay tres grupos formados por una media de 20 alumnos y alumnas cada uno. Este es un curso en el que se sigue profundizando en los bloques de comunicación y reflexión sobre la lengua, pero que aborda el bloque de Educación Literaria de una forma distinta. Por primera vez, la materia se centra en el estudio y análisis de fragmentos de obras representativas de la historia de la literatura española inscritas en una época, un contexto cultural y un movimiento artístico determinado. En el curso 2022-2023 , tras la evaluación final, aprobó la materia 78.08%.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Describir e apreciar a diversidade lingüística do mundo a partir do recoñecemento das linguas do alumnado e da realidade plurilingüe e pluricultural de España, analizando a orixe e o desenvolvemento sociohistórico das súas linguas e as características das principais variedades dialectais do español, para favorecer a reflexión interlingüística, combater os estereotipos e prexuízos lingüísticos e valorar esta diversidade como fonte de riqueza cultural.	1-5	2-3				1-2		1-3
OBX2 - Comprender e interpretar textos orais e multimodais recollendo o sentido xeral e a información máis relevante, identificando o punto de vista e a intención do emisor e valorando a súa fiabilidade, a súa forma e o seu contido, para construír coñecemento, formarse unha opinión e ampliar as posibilidades de gozo e de lecer.	2	2	1	2-3	4	3		
OBX3 - Producir textos orais e multimodais con coherencia e fluidez e co rexistro adecuado atendendo ás convencións propias dos diferentes xéneros discursivos e participar en interaccións orais cunha actitude cooperativa e respectuosa, tanto para construír coñecemento e establecer vínculos persoais coma para intervir de maneira activa e informada en diferentes contextos sociais.	1-3-5	2	1	2-3		2	1	

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX4 - Comprender, interpretar e valorar textos escritos, con sentido crítico e diferentes propósitos de lectura, recoñecendo o sentido global e as ideas principais e secundarias, identificando a intención do emisor, reflexionando sobre o contido e a forma e avaliando a súa calidade e fiabilidade para dar resposta a necesidades e intereses comunicativos diversos e para construír coñecemento.	2-3-5	2	4	1	4	3		
OBX5 - Producir textos escritos e multimodais coherentes, cohesionados, adecuados e correctos atendendo ás convencións propias do xénero discursivo elixido, para construír coñecemento e para dar resposta de maneira informada, eficaz e creativa a demandas comunicativas concretas.	1-3-5		1	2-3	5	2		
OBX6 - Seleccionar e contrastar información procedente de diferentes fontes de maneira progresivamente autónoma, avaliando a súa fiabilidade e pertinencia en función dos obxectivos de lectura e evitando os riscos de manipulación e desinformación e integrala e transformala en coñecemento para comunicala desde un punto de vista crítico e persoal e, ao mesmo tempo, respectuoso coa propiedade intelectual.	3			1-2-3-4	4	2	3	
OBX7 - Seleccionar e ler de maneira autónoma obras diversas como fonte de pracer e coñecemento, configurando un itinerario lector que evolucione en canto á diversidade, complexidade e calidade das obras e compartir experiencias de lectura para construír a propia identidade lectora e gozar da dimensión social da lectura.	1-4			3	1			1-2-3
OBX8 - Ler, interpretar e valorar obras ou fragmentos literarios do patrimonio nacional e universal, utilizando unha metalinguaxe específica e mobilizando a experiencia biográfica e os coñecementos literarios e culturais que permiten establecer vínculos entre textos diversos e con outras manifestacións artísticas, para conformar un mapa cultural, ampliar as posibilidades de gozo da literatura e crear textos de intención literaria.	1-4					1		1-2-3-4
OBX9 - Mobilizar o coñecemento sobre a estrutura da lingua e os seus usos e reflexionar de maneira progresivamente autónoma sobre as eleccións lingüísticas e discursivas, coa terminoloxía adecuada, para desenvolver a conciencia lingüística, aumentar o repertorio comunicativo e mellorar as destrezas tanto de produción oral e escrita coma de recepción crítica.	1-2	2	1-2		5			

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX10 - Pór as propias prácticas comunicativas ao servizo da convivencia democrática, da resolución dialogada dos conflitos e da igualdade de dereitos de todas as persoas, utilizando unha linguaxe non discriminatoria e desterrando os abusos de poder a través da palabra para favorecer un uso non só eficaz, senón tamén ético e democrático, da linguaxe.	1-5	3		3	3	1-2-3		

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	Comunicación oral y escrita: texto descriptivo y narrativo	Comprender el sentido global y la intención de textos orales, escritos y multimodales, con especial atención a la narración y a la descripción, identificando los rasgos lingüísticos propios de cada modalidad. Producir textos orales, escritos y multimodales, especialmente narrativos y descriptivos con coherencia, cohesión, adecuación y corrección ortográfica y gramatical:	3	6	X		
2	Reflexión sobre la lengua: categorías gramaticales y la oración simple	Clasificación de las unidades de la lengua. Consolidar el estudio y la identificación de las categorías gramaticales, profundizar en el estudio y análisis de la oración simple.	10	16	X		
3	Educación literaria: literatura medieval	Se abordará el estudio de la literatura medieval y la interpretación, análisis y valoración de fragmentos literarios representativos de este período.	11	10	X		
4	Lectura 1ª evaluación.	El alumno leerá una obra de literatura juvenil que permita movilizar su experiencia personal, lectora y cultural.	3	3	X		
5	Comunicación oral y escrita: texto expositivo y argumentativo	Comprender el sentido global y la intención de textos orales, escritos y multimodales, con especial atención a la exposición y la argumentación, identificando los rasgos lingüísticos propios de cada modalidad. Producir textos orales, escritos y multimodales, especialmente expositivos y argumentativos con coherencia, cohesión, adecuación y corrección ortográfica y gramatical	3	6		X	
6	Reflexión sobre la lengua:	Se abordará el estudio morfológico de la	15	16		X	

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
6	estructura de la palabra y clasificación de la oración simple.	estructura de la palabra y sus constituyentes inmediatos y la clasificación de la oración simple. Por tratarse de una unidad de carácter progresivo, se profundizará en los contenidos vistos en la UD2.	15	16		X	
7	Educación literaria: literatura renacentista	Se abordará el estudio de la literatura renacentista y la interpretación, análisis y valoración de fragmentos literarios representativos de este período.	12	10		X	
8	Lectura 2ª evaluación.	El alumno leerá una obra de literatura juvenil que permita movilizar su experiencia personal, lectora y cultural.	3	3		X	
9	Comunicación oral y escrita: textos del ámbito social y lenguas oficiales de España y las variedades dialectales del español	Comprender el sentido global y la intención de textos escritos y multimodales del ámbito social. Producir textos escritos y multimodales del ámbito social adoptando un punto de vista crítico con coherencia, cohesión, adecuación y corrección ortográfica y gramatical	4	6			X
10	Reflexión sobre la lengua: reflexión sintáctica y relaciones semánticas.	Transformación de enunciados, estructura sintácticas; contraejemplos y relaciones semánticas entre palabras y su valor denotativo y connotativo en función del contexto y la intención comunicativa. Por tratarse de una unidad de carácter progresivo, se profundizará en los contenidos vistos en las UD2, UD6.	20	16			X
11	Educación literaria: literatura barroca.	Se abordará el estudio de la literatura barroca y la interpretación, análisis y valoración de fragmentos literarios representativos de este período.	12	10			X
12	Lectura 3ª evaluación.	El alumno leerá una obra de literatura juvenil que permita movilizar su experiencia personal, lectora y cultural.	4	3			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	Comunicación oral y escrita: texto descriptivo y narrativo	6

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Comprender o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais de certa complexidade de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos.	Comprender o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en textos orais e multimodais narrativos e descritivos.	PE	85
CA2.3 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en textos escritos e multimodais narrativos e descritivos.		
CA2.4 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos de certa complexidade avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	Recoñecer a forma, o contido e a idoneidade de textos escritos e multimodais narrativos e descritivos.		
CA2.7 - Identificar e solucionar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	Identificar e solucionar algúns problemas de comprensión lectora.		
CA2.8 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e a metalinguaxe específica.	Explicar e identificar a interrelación entre os elementos comunicativos.		
CA3.3 - Planificar a redacción de textos escritos e multimodais de certa extensión, atendendo á situación comunicativa, ao destinatario, ao propósito e á canle; redactar borradores e revisalos coa axuda do diálogo entre iguais e instrumentos de consulta e presentar un texto final coherente, cohesionado e co rexistro adecuado.	Planificar e redactar textos escritos narrativos e descritivos cun mínimo de cohesión, coherencia e adecuación.		
CA3.4 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	Enriquecer e recoñecer de xeito progresivo nos textos principalmente narrativos e descritivos os coñecementos adquiridos sobre a adecuación, coherencia e cohesión.		
CA3.5 - Organizar a información e integrala en esquemas propios, reelaborala e comunicala de maneira creativa, adoptando un punto de vista crítico e respectando os principios de propiedade intelectual.	Elaborar esquemas propios adecuados ao nivel educativo.		
CA1.3 - Identificar e evitar os usos discriminatorios da lingua, os abusos a través da palabra e os usos manipuladores da linguaxe, partindo da reflexión e da análise dos elementos lingüísticos, textuais e discursivos utilizados, así como dos elementos non verbais da comunicación.	Identificar e evitar os usos discriminatorios e manipuladores da lingua.	TI	15
CA1.4 - Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos procurando os consensos, tanto no ámbito persoal coma educativo e social.	Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.2 - Valorar a forma e o contido de textos orais e multimodais de certa complexidade, avaliando a súa calidade, fiabilidade e eficacia e a idoneidade da canle utilizada.	Recoñecer a forma, o contido e a idoneidade de textos orais e multimodais narrativos e descritivos.		
CA2.9 - Identificar os usos discriminatorios da lingua, os abusos a través da palabra e os usos manipuladores da linguaxe partindo da reflexión e da análise dos elementos lingüísticos, textuais e discursivos utilizados, así como dos elementos non verbais da comunicación.	Identificar os usos discriminatorios e manipuladores da lingua, así como dos elementos non verbais da comunicación.		
CA3.2 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais, no traballo e en situacións orais formais de carácter dialogado, mantendo actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais, mantendo actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.		
CA3.7 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica.	Revisar os textos narrativos e descritivos propios para melloralos mediante a reflexión lingüística.		
CA3.8 - Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos e a procura de consensos, abrangendo o ámbito persoal, educativo e social.	Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Exploración e cuestionamento de prexuízos e estereotipos lingüísticos. Os fenómenos do contacto entre linguas: bilingüismo, préstamos, interferencias. Diglosia lingüística e diglosia dialectal. - Contexto vinculado ás estratexias de comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais de diferentes ámbitos: compoñentes do feito comunicativo. - Análise dos compoñentes do feito comunicativo: grao de formalidade da situación e carácter público ou privado; distancia social entre os interlocutores; propósitos comunicativos e interpretación de intencións; canle de comunicación e elementos non verbais da comunicación. - Xéneros discursivos desde o punto de vista da comprensión e da análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Análise das propiedades textuais: coherencia, cohesión e adecuación. - Xéneros discursivos propios do ámbito educativo. - Procesos de comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Comprensión oral: sentido global do texto e relación entre as súas partes, selección e retención da información relevante. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal. Valoración da forma e do contido do texto. - Comprensión lectora: sentido global do texto e relación entre as súas partes. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal. Usos manipuladores da linguaxe. Os boatos. Valoración da forma e do contido do texto. - Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais. - Análise dos mecanismos de cohesión. Conectores textuais distributivos, de orde, contraste e explicación. Mecanismos de referencia interna, gramaticais e léxicos (nominalizacións e hiperónimos de significado abstracto).

Contidos
- Recoñecemento dos signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado. - Xéneros discursivos desde o punto de vista da produción de textos orais, escritos e multimodais. - Respecto polas propiedades textuais nas creacións propias: coherencia, cohesión e adecuación. - Xéneros discursivos propios do ámbito educativo. - Procesos de produción de textos orais, escritos e multimodais. - Produción escrita: planificación, redacción, revisión e edición en diferentes soportes. Corrección gramatical e ortográfica. Propiedade léxica. Usos da escritura para a organización do pensamento: toma de notas, esquemas, mapas conceptuais, definicións, resumos etc. - Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais. - Mecanismos de cohesión. Emprego de conectores textuais distributivos, de orde, contraste e explicación. Mecanismos de referencia interna, gramaticais e léxicos (nominalizacións e hiperónimos de significado abstracto). - Corrección lingüística e revisión ortográfica e gramatical dos textos. Uso de dicionarios, de manuais de consulta e de correctores ortográficos en soporte analóxico ou dixital.

UD	Título da UD	Duración
2	Reflexión sobre la lengua: categorías gramaticales y la oración simple	16

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA5.1 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	Incorporar procedementos para enriquecer textos con precisión léxica, corrección ortográfica e gramatical.	PE	100
CA5.2 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica e identificar e emendar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	Revisar os textos propios e alleos para identificar e enmendar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos morfolóxicos sobre a lingua.		
CA5.3 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e a metalinguaxe específica.	Explicar e aplicar adecuadamente o funcionamento da lingua, con especial atención á ortografía e á morfoloxía, diferenciando as principais categorías gramaticais e elaborando conclusións sinxelas sobre o funcionamento da lingua cunha linguaxe específica.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA5.4 - Formular xeneralización sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, comparación e transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e a procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica e consultando de maneira progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas.	Coñecer e diferenciar a estrutura da oración simple (frase, enunciado e oración), as funcións sintácticas e elaborar conclusións propias sobre o funcionamento da lingua cunha linguaxe específica.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas. - Diferenzas relevantes e interseccións entre a lingua oral e a lingua escrita atendendo a aspectos sintácticos, léxicos e pragmáticos. - Recoñecemento da lingua como sistema e das súas unidades básicas tendo en conta os diferentes niveis: o son e sistema de escritura, as palabras (forma e significado) e a súa organización no discurso (orde das palabras, compoñentes das oracións ou conexión entre os significados). - Distinción entre a forma (categoría gramatical) e a función das palabras (funcións sintácticas da oración simple) e consolidación dos procedementos léxicos (afixos) e sintácticos para a mudanza de categoría. - Procedementos de adquisición e formación de palabras. Reflexión sobre as mudanzas no seu significado, as relacións semánticas entre palabras e os seus valores denotativos e connotativos en función do contexto e do propósito comunicativo.

UD	Título da UD	Duración
3	Educación literaria: literatura medieval	10

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.2 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	Comprender e interpretar de maneira eficiente o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos literarios medievais.		
CA4.6 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	Explicar e argumentar suficientemente a interpretación das obras ou fragmentos lidos na aula da literatura medieval a partir da análise das relacións internas e externas do texto co seu contexto sociohistórico.	PE	95
CA4.7 - Establecer de maneira progresivamente autónoma vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais, así como con outras manifestacións artísticas e culturais, en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, mostrando a implicación e a resposta persoal do alumnado na lectura.	Establecer vínculos suficientemente argumentados entre os textos lidos da literatura medieval e outros textos e manifestacións artísticas.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.8 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, partindo da lectura de obras ou fragmentos significativos en que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	Crear textos persoais cunha certa intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais.		
CA4.3 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos literarios de certa complexidade avaliando a súa calidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	Valorar a forma e o contido de textos literarios medievais avaliando ou coavaliando a súa calidade, a fiabilidade e idoneidade.	TI	5

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Lectura guiada. Lectura de obras relevantes e fragmentos da literatura do patrimonio literario nacional e universal inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos. - Estratexias de construción compartida da interpretación das obras a través de conversacións literarias, debates e disertacións literarias, coa incorporación progresiva da metalinguaxe específica. - Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpretación das obras literarias, en concreto, o achegamento ao contexto, á corrente literaria e ao autor ou autora, así como o establecemento de parentescos literarios. - Relación e comparación dos textos lidos con outros textos orais, escritos ou multimodais, con outras manifestacións artísticas e culturais e coas formas de ficción en función de temas, tópicos, estruturas e linguaxes. Elementos de continuidade e de ruptura. - Estratexias para interpretar obras e fragmentos literarios a partir da integración dos diferentes aspectos analizados e atendendo aos valores culturais, éticos e estéticos presentes nos textos. Lectura con perspectiva de xénero. Visibilización do universo literario feminino. Literatura ambiental e ecolóxica. - Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos atendendo aos procesos de comprensión, apropiación e oralización implicados. - Creación de textos a partir da apropiación das convencións da linguaxe literaria e en referencia a modelos dados (imitación, transformación, continuación etc.).

UD	Título da UD	Duración
4	Lectura 1ª evaluación.	3

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.2 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	Comprender e interpretar de maneira eficiente o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor nos textos de lectura.	PE	80

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.8 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, partindo da lectura de obras ou fragmentos significativos en que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	Crear textos persoais ou colectivos cunha certa intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais.		
CA4.1 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais, no traballo e en situacións orais formais de carácter dialogado (como actos culturais vinculados co circuíto literario e lector), adoptando actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais vinculadas á obra de lectura.	TI	20
CA4.4 - Ler de maneira autónoma textos seleccionados en función dos propios gustos, intereses e necesidades e deixar constancia do progreso do propio itinerario lector e cultural explicando os criterios de selección das lecturas, as formas de acceso á cultura literaria e a experiencia da lectura.	Ler de maneira autónoma obras relevantes da literatura e deixar constancia do progreso do propio itinerario lector e cultural persoal.		
CA4.5 - Compartir a experiencia da lectura en soportes diversos relacionando o sentido da obra coa propia experiencia biográfica, lectora e cultural.	Compartir a experiencia da lectura en soportes diversos.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de forma progresivamente autónoma a partir dunha preselección de textos variados e reflexión sobre os textos lidos e sobre a práctica da lectura. - Criterios e estratexias para a selección de obras variadas a partir da utilización autónoma da biblioteca escolar e pública dispoñible. - Expresión da experiencia lectora utilizando progresivamente unha metalinguaxe específica. Apropiación dos textos lidos a través de distintas formas de recreación. - Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos de maneira argumentada entre a obra lida e aspectos da actualidade, así como con outros textos e manifestacións artísticas e culturais. A lectura compartida e a lectura dialóxica. - Estratexias para a recomendación das lecturas en soportes variados ou ben oralmente entre iguais, enmarcando de maneira básica as obras nos xéneros e subxéneros literarios. Utilización das redes sociais e dos formatos audiovisuais (booktrailers) para o fomento da lectura. - Lectura guiada. Lectura de obras relevantes e fragmentos da literatura do patrimonio literario nacional e universal inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos. - Estratexias de construción compartida da interpretación das obras a través de conversacións literarias, debates e disertacións literarias, coa incorporación progresiva da metalinguaxe específica.

UD	Título da UD	Duración
5	Comunicación oral y escrita: texto expositivo y argumentativo	6

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Comprender o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais de certa complexidade de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos.	Comprender o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en textos orais e multimodais expositivos e argumentativos.	PE	80
CA2.2 - Valorar a forma e o contido de textos orais e multimodais de certa complexidade, avaliando a súa calidade, fiabilidade e eficacia e a idoneidade da canle utilizada.	Recoñecer a forma, o contido e a idoneidade de textos orais e multimodais expositivos e argumentativos.		
CA2.3 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en textos escritos e multimodais expositivos e argumentativos.		
CA2.4 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos de certa complexidade avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	Recoñecer a forma, o contido e a idoneidade de textos escritos e multimodais expositivos e argumentativos.		
CA2.7 - Identificar e solucionar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	Identificar e solucionar algúns problemas de comprensión lectora.		
CA3.3 - Planificar a redacción de textos escritos e multimodais de certa extensión, atendendo á situación comunicativa, ao destinatario, ao propósito e á canle; redactar borradores e revisalos coa axuda do diálogo entre iguais e instrumentos de consulta e presentar un texto final coherente, cohesionado e co rexistro adecuado.	Planificar e redactar textos escritos e multimodais argumentativos e expositivos de certa extensión, cun mínimo de coherencia, cohesión e adecuación.		
CA3.4 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	Enriquecer progresivamente os textos expositivos e argumentativos de maneira coherente, cohesionada e con corrección.		
CA3.6 - Elaborar traballos de investigación de maneira progresivamente autónoma en diferentes soportes sobre diversos temas de interese académico, persoal ou social partindo da información seleccionada.	Elaborar traballos de investigación de maneira autónoma seguindo as pautas dadas dos textos expositivos y argumentativos.		
CA1.3 - Identificar e evitar os usos discriminatorios da lingua, os abusos a través da palabra e os usos manipuladores da linguaxe, partindo da reflexión e da análise dos elementos lingüísticos, textuais e discursivos utilizados, así como dos elementos non verbais da comunicación.	Identificar e evitar os usos discriminatorios e manipuladores da linguaxe.	TI	20
CA1.4 - Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos procurando os consensos, tanto no ámbito persoal coma educativo e social.	Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.9 - Identificar os usos discriminatorios da lingua, os abusos a través da palabra e os usos manipuladores da linguaxe partindo da reflexión e da análise dos elementos lingüísticos, textuais e discursivos utilizados, así como dos elementos non verbais da comunicación.	Identificar os usos discriminatorios e manipuladores da lingua, así como dos elementos non verbais da comunicación.		
CA3.1 - Realizar exposicións orais de certa extensión e complexidade con diferente grao de planificación sobre temas de interese persoal, social, educativo e profesional axustándose ás convencións propias dos diversos xéneros discursivos, con fluidez, coherencia e cohesión e co rexistro adecuado en diferentes soportes, utilizando de maneira eficaz recursos verbais e non verbais.	Realizar exposicións orais axustándose ás convencións propias dos diversos xéneros discursivos, con fluidez, coherencia e cohesión e co rexistro adecuado seguindo as pautas dadas.		
CA3.2 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais, no traballo e en situacións orais formais de carácter dialogado, mantendo actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	Participar de maneira adecuada en interaccións orais informais, mantendo actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.		
CA3.7 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica.	Revisar os textos propios expositivos e argumentativos para melloralos mediante a reflexión lingüística.		
CA3.8 - Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos e a procura de consensos, abrangendo o ámbito persoal, educativo e social.	Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Exploración e cuestionamento de prexuízos e estereotipos lingüísticos. Os fenómenos do contacto entre linguas: bilingüismo, préstamos, interferencias. Diglosia lingüística e diglosia dialectal. - Xéneros discursivos desde o punto de vista da comprensión e da análise crítica de textos orais, escritos e multimodais.   - Comprensión de secuencias textuais, con especial atención ás expositivas. - Xéneros discursivos propios do ámbito educativo. - Procesos de comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais.   - Comprensión oral: sentido global do texto e relación entre as súas partes, selección e retención da información relevante. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal. Valoración da forma e do contido do texto. - Comprensión lectora: sentido global do texto e relación entre as súas partes. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal. Usos manipuladores da linguaxe. Os boatos. Valoración da forma e do contido do texto. - Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.   - A expresión da subxectividade en textos de carácter expositivo. Identificación das variacións das formas deícticas (fórmulas de confianza e cortesía) en relación coas situacións de comunicación.

Contidos

- Recoñecemento dos signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado.
- Contexto vinculado ás estratexias de produción de textos orais, escritos e multimodais de diferentes ámbitos: compoñentes do feito comunicativo.
- Elaboración de textos orais tendo en conta os compoñentes do feito comunicativo: grao de formalidade da situación e carácter público ou privado, distancia social entre os interlocutores, propósitos comunicativos, canle de comunicación e elementos non verbais.
- Xéneros discursivos desde o punto de vista da produción de textos orais, escritos e multimodais.
- Creación de secuencias textuais, con especial atención ás expositivas.
- Xéneros discursivos propios do ámbito educativo.
- Procesos de produción de textos orais, escritos e multimodais.
 - Interacción oral e escrita de carácter informal e formal. Cooperación conversacional e cortesía lingüística. escoita activa, asertividade e resolución dialogada dos conflitos.
 - Produción escrita: planificación, redacción, revisión e edición en diferentes soportes. Corrección gramatical e ortográfica. Propiedade léxica. Usos da escritura para a organización do pensamento: toma de notas, esquemas, mapas conceptuais, definicións, resumos etc.
- Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.
 - A expresión da subxectividade en textos de carácter expositivo. Uso das variacións das formas deícticas (fórmulas de confianza e cortesía) en relación coas situacións de comunicación.
 - Uso coherente das formas verbais nos textos. Correlación temporal na coordinación e subordinación de oracións, e no discurso relatado.
 - Corrección lingüística e revisión ortográfica e gramatical dos textos. Uso de dicionarios, de manuais de consulta e de correctores ortográficos en soporte analóxico ou dixital.
 - Utilización dos signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado.

UD	Título da UD	Duración
6	Reflexión sobre la lengua: estructura de la palabra y clasificación de la oración simple.	16

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA5.2 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica e identificar e emendar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	Revisar os textos propios e alleos para identificar e corrixir algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos sobre o proceso de formación de palabras a súa forma e función cunha linguaxe específica.	PE	90
CA5.3 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e a metalinguaxe específica.	Explicar correctamente o uso de determinadas secuencias ortográficas, morfolóxicas e sintácticas.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA5.4 - Formular xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, comparación e transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e a procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica e consultando de maneira progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas.	Coñecer a estrutura da palabra identificando e diferenciando os seus constituintes inmediatos e coñecer a clasificación da oración simple e as funcións sintácticas elaborando conclusións propias sobre o funcionamento da lingua cunha linguaxe específica.		
CA5.1 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	Incorporar procedementos para enriquecer textos con suficiente precisión léxica e corrección gramatical.	TI	10

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas. - Diferenzas relevantes e interseccións entre a lingua oral e a lingua escrita atendendo a aspectos sintácticos, léxicos e pragmáticos. - Recoñecemento da lingua como sistema e das súas unidades básicas tendo en conta os diferentes niveis: o son e sistema de escritura, as palabras (forma e significado) e a súa organización no discurso (orde das palabras, compoñentes das oracións ou conexión entre os significados). - Distinción entre a forma (categoría gramatical) e a función das palabras (funcións sintácticas da oración simple) e consolidación dos procedementos léxicos (afixos) e sintácticos para a mudanza de categoría. - Relación entre os esquemas semántico e sintáctico da oración simple. Observación e transformación de enunciados de acordo con estes esquemas e uso da terminoloxía sintáctica necesaria.

UD	Título da UD	Duración
7	Educación literaria: literatura renacentista	10

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.2 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	Comprender e interpretar de maneira eficiente o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos literarios renacentistas.		
CA4.6 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	Explicar e argumentar suficientemente a interpretación das obras ou fragmentos lidos na aula da literatura renacentistas a partir da análise das relacións internas e externas do texto co seu contexto sociohistórico.	PE	95

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.7 - Establecer de maneira progresivamente autónoma vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais, así como con outras manifestacións artísticas e culturais, en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, mostrando a implicación e a resposta persoal do alumnado na lectura.	Explicar e argumentar suficientemente a interpretación das obras ou fragmentos lidos na aula da literatura renacentista a partir da análise das relacións internas e externas do texto co seu contexto sociohistórico.		
CA4.8 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, partindo da lectura de obras ou fragmentos significativos en que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	Crear textos persoais cunha certa intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais.		
CA4.3 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos literarios de certa complexidade avaliando a súa calidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	Valorar a forma e o contido de textos literarios renacentistas avaliando ou coavaliando a súa calidade, a fiabilidade e idoneidade.	TI	5

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Lectura guiada. Lectura de obras relevantes e fragmentos da literatura do patrimonio literario nacional e universal inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos. - Estratexias de construción compartida da interpretación das obras a través de conversacións literarias, debates e disertacións literarias, coa incorporación progresiva da metalinguaxe específica. - Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpretación das obras literarias, en concreto, o achegamento ao contexto, á corrente literaria e ao autor ou autora, así como o establecemento de parentescos literarios. - Relación e comparación dos textos lidos con outros textos orais, escritos ou multimodais, con outras manifestacións artísticas e culturais e coas formas de ficción en función de temas, tópicos, estruturas e linguaxes. Elementos de continuidade e de ruptura. - Estratexias para interpretar obras e fragmentos literarios a partir da integración dos diferentes aspectos analizados e atendendo aos valores culturais, éticos e estéticos presentes nos textos. Lectura con perspectiva de xénero. Visibilización do universo literario feminino. Literatura ambiental e ecolóxica. - Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos atendendo aos procesos de comprensión, apropiación e oralización implicados.

UD	Título da UD	Duración
8	Lectura 2ª evaluación.	3

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.2 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	Comprender e interpretar de maneira eficiente o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor nos textos de lectura.	PE	80
CA4.8 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, partindo da lectura de obras ou fragmentos significativos en que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	Crear textos persoais ou colectivos cunha certa intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais.		
CA4.1 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais, no traballo e en situacións orais formais de carácter dialogado (como actos culturais vinculados co circuíto literario e lector), adoptando actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais vinculadas á obra de lectura.	TI	20
CA4.4 - Ler de maneira autónoma textos seleccionados en función dos propios gustos, intereses e necesidades e deixar constancia do progreso do propio itinerario lector e cultural explicando os criterios de selección das lecturas, as formas de acceso á cultura literaria e a experiencia da lectura.	Ler de maneira autónoma obras relevantes da literatura e deixar constancia do progreso do propio itinerario lector e cultural persoal.		
CA4.5 - Compartir a experiencia da lectura en soportes diversos relacionando o sentido da obra coa propia experiencia biográfica, lectora e cultural.	Compartir a experiencia da lectura en soportes diversos.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de forma progresivamente autónoma a partir dunha preselección de textos variados e reflexión sobre os textos lidos e sobre a práctica da lectura.   - Toma de conciencia e verbalización dos propios gustos e identidade lectora: a construción da biografía lectora. - Expresión da experiencia lectora utilizando progresivamente unha metalinguaxe específica. Apropiación dos textos lidos a través de distintas formas de recreación. - Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos de maneira argumentada entre a obra lida e aspectos da actualidade, así como con outros textos e manifestacións artísticas e culturais. A lectura compartida e a lectura dialóxica. - Estratexias para a recomendación das lecturas en soportes variados ou ben oralmente entre iguais, enmarcando de maneira básica as obras nos xéneros e subxéneros literarios. Utilización das redes sociais e dos formatos audiovisuais (booktrailers) para o fomento da lectura. - Lectura guiada. Lectura de obras relevantes e fragmentos da literatura do patrimonio literario nacional e universal inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos.   - Estratexias de construción compartida da interpretación das obras a través de conversacións literarias, debates e disertacións literarias, coa incorporación progresiva da metalinguaxe específica.

UD	Título da UD	Duración
9	Comunicación oral y escrita: textos del ámbito social y lenguas oficiales de España y las variedades dialectales del español	6

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Recoñecer e valorar as linguas oficiais de España e as variedades dialectais do español, con atención especial ao galego e ao castelán, a partir da explicación da súa orixe e do seu desenvolvemento histórico e sociolingüístico, cotexando aspectos lingüísticos e discursivos das distintas linguas, así como os trazos dos dialectos do español, diferenciándoos dos trazos sociolectais e de rexistro, en manifestacións orais, escritas e multimodais.	Recoñecer as linguas oficiais de España e as variedades dialectais do español en textos orais e escritos.	PE	70
CA2.1 - Comprender o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais de certa complexidade de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos.	Comprender o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en textos orais e multimodais do ámbito social.		
CA2.2 - Valorar a forma e o contido de textos orais e multimodais de certa complexidade, avaliando a súa calidade, fiabilidade e eficacia e a idoneidade da canle utilizada.	Recoñer a forma, o contido e a idoneidade de textos orais e multimodais do ámbito social.		
CA2.3 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	Comprender, interpretar e valorar críticamente o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en textos escritos e multimodais do ámbito social.		
CA2.4 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos de certa complexidade avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	Recoñecer a forma, o contido e a idoneidade de textos escritos do ámbito social.		
CA3.3 - Planificar a redacción de textos escritos e multimodais de certa extensión, atendendo á situación comunicativa, ao destinatario, ao propósito e á canle; redactar borradores e revisalos coa axuda do diálogo entre iguais e instrumentos de consulta e presentar un texto final coherente, cohesionado e co rexistro adecuado.	Planificar e redactar textos escritos do ámbito social cun mínimo de coherencia, cohesión e adecuación.		
CA3.4 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	Enriquecer progresivamente os textos do ámbito social de maneira coherente, cohesionada e con corrección.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.2 - Identificar e cuestionar prexuizos e estereotipos lingüísticos adoptando unha actitude de respecto e valoración da riqueza cultural, lingüística e dialectal, a partir da análise da diversidade lingüística na contorna social próxima e da exploración e reflexión próxima aos fenómenos do contacto entre linguas e da indagación dos dereitos lingüísticos individuais e colectivos.	Identificar e cuestionar os prexuizos e estereotipos lingüísticos a partir da análise da paisaxe lingüística da contorna do alumnado.	TI	30
CA1.3 - Identificar e evitar os usos discriminatorios da lingua, os abusos a través da palabra e os usos manipuladores da linguaxe, partindo da reflexión e da análise dos elementos lingüísticos, textuais e discursivos utilizados, así como dos elementos non verbais da comunicación.	Identificar e evitar os usos discriminatorios da lingua.		
CA1.4 - Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos procurando os consensos, tanto no ámbito persoal coma educativo e social.	Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos.		
CA2.5 - Localizar, seleccionar e contrastar de maneira progresivamente autónoma procedente de diferentes fontes calibrando a súa fiabilidade e pertinencia en función dos obxectivos de lectura.	Seleccionar e contrastar a información de diferentes fontes calibrando a súa fiabilidade e pertinencia co obxectivo de identificar noticias falsas.		
CA2.6 - Adoptar hábitos de uso crítico, seguro, sostible e saudable das tecnoloxías dixitais relacionándoos coa busca da información.	Adoptar hábitos de uso crítico, seguro, sostible e saudable das tecnoloxías dixitais.		
CA2.7 - Identificar e solucionar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	Identificar e solucionar algúns problemas de comprensión lectora dos textos do ámbito social.		
CA2.9 - Identificar os usos discriminatorios da lingua, os abusos a través da palabra e os usos manipuladores da linguaxe partindo da reflexión e da análise dos elementos lingüísticos, textuais e discursivos utilizados, así como dos elementos non verbais da comunicación.	Identificar os usos discriminatorios e manipuladores da lingua, así como dos elementos non verbais da comunicación.		
CA3.1 - Realizar exposicións orais de certa extensión e complexidade con diferente grao de planificación sobre temas de interese persoal, social, educativo e profesional axustándose ás convencións propias dos diversos xéneros discursivos, con fluidez, coherencia e cohesión e co rexistro adecuado en diferentes soportes, utilizando de maneira eficaz recursos verbais e non verbais.	Realizar exposicións orais axustándose ás convencións propias dos diversos xéneros discursivos, con fluidez, coherencia e cohesión e co rexistro adecuado seguindo as pautas dadas.		
CA3.2 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais, no traballo e en situacións orais formais de carácter dialogado, mantendo actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	Participar de maneira adecuada en debates orais mantendo actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.		
CA3.7 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica.	Revisar os textos propios do ámbito oral para melloralos mediante a reflexión lingüística.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.8 - Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos e a procura de consensos, abrangendo o ámbito persoal, educativo e social.	Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Análise da propia biografía lingüística propia e da diversidade lingüística do centro e mais da localidade. - Desenvolvemento sociohistórico das linguas de España. - Desenvolvemento da reflexión interlingüística. - Exploración e cuestionamento de prexuízos e estereotipos lingüísticos. Os fenómenos do contacto entre linguas: bilingüismo, préstamos, interferencias. Diglosia lingüística e diglosia dialectal. - Indagación arredor dos dereitos lingüísticos e mais da súa expresión nas leis e declaracións institucionais. - Xéneros discursivos desde o punto de vista da comprensión e da análise crítica de textos orais, escritos e multimodais.   - Interpretación de xéneros discursivos propios do ámbito persoal: a conversación, con especial atención aos actos de fala que ameazan a imaxe do interlocutor (a discrepancia, a queixa, a orde, a reprobación). - Análise crítica dos xéneros discursivos propios do ámbito social. Riscos de desinformación, manipulación e vulneración da privacidade na Rede. A imaxe e os elementos paratextuais dos textos icónico-verbais e multimodais. - Procesos de comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais.   - Comprensión oral: sentido global do texto e relación entre as súas partes, selección e retención da información relevante. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal. Valoración da forma e do contido do texto. - Comprensión lectora: sentido global do texto e relación entre as súas partes. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal. Usos manipuladores da linguaxe. Os boatos. Valoración da forma e do contido do texto. - Alfabetización informacional: procura e selección da información con criterios de fiabilidade, calidade e pertinencia; análise, valoración, reorganización e síntese da información en esquemas propios. - Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.   - Uso de dicionarios e de manuais de consulta en soporte analóxico ou dixital. - Recoñecemento dos signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado. - Xéneros discursivos desde o punto de vista da produción de textos orais, escritos e multimodais.   - Xéneros discursivos propios do ámbito persoal: a conversación, con especial atención aos actos de fala que ameazan a imaxe do interlocutor (a discrepancia, a queixa, a orde, a reprobación). - Xéneros discursivos do ámbito social. Produción de textos propios das redes sociais e medios de comunicación. Etiqueta dixital. - Procesos de produción de textos orais, escritos e multimodais.   - Interacción oral e escrita de carácter informal e formal. Cooperación conversacional e cortesía lingüística. escoita activa, asertividade e resolución dialogada dos conflitos. - Produción escrita: planificación, redacción, revisión e edición en diferentes soportes. Corrección gramatical e ortográfica. Propiedade léxica. Usos da escritura para a organización do pensamento: toma de notas, esquemas, mapas conceptuais, definicións, resumos etc.

Contidos
- Alfabetización mediática e informacional: reorganización e síntese da información en esquemas propios e transformación en coñecemento; comunicación e difusión de maneira creativa e respectuosa coa propiedade intelectual. Utilización de plataformas virtuais e recursos na Rede para a realización de proxectos escolares. - Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais. - Corrección lingüística e revisión ortográfica e gramatical dos textos. Uso de dicionarios, de manuais de consulta e de correctores ortográficos en soporte analóxico ou dixital.

UD	Título da UD	Duración
10	Reflexión sobre la lengua: reflexión sintáctica y relaciones semánticas.	16

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA5.1 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	Incorporar procedementos para enriquecer textos con suficiente precisión léxica e corrección gramatical.	PE	90
CA5.2 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica e identificar e emendar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	Revisar os textos propios e alleos para identificar e correxir algúns problemas de comprensión lectora reflexionando sobre o proceso de formación de palabras, a súa forma e función, e as relacións semánticas entre elas cunha linguaxe específica.		
CA5.4 - Formular xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, comparación e transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e a procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica e consultando de maneira progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas.	Consolidar a análise da estrutura da palabra, a transformación de enunciados e a elaboración de contraexemplos e o análise da oración simple elaborando conclusións propias sobre o funcionamento da lingua cunha linguaxe específica.		
CA5.3 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e a metalinguaxe específica.	Identificar e analizar correctamente o uso de determinadas secuencias ortográficas, morfolóxicas, sintácticas e semánticas.	TI	10

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas. - Diferenzas relevantes e interseccións entre a lingua oral e a lingua escrita atendendo a aspectos sintácticos, léxicos e pragmáticos. - Recoñecemento da lingua como sistema e das súas unidades básicas tendo en conta os diferentes niveis: o son e sistema de escritura, as palabras (forma e significado) e a súa organización no discurso (orde das palabras, compoñentes das oracións ou conexión entre os significados).

Contidos
- Distinción entre a forma (categoría gramatical) e a función das palabras (funcións sintácticas da oración simple) e consolidación dos procedementos léxicos (afixos) e sintácticos para a mudanza de categoría. - Relación entre os esquemas semántico e sintáctico da oración simple. Observación e transformación de enunciados de acordo con estes esquemas e uso da terminoloxía sintáctica necesaria. - Procedementos de adquisición e formación de palabras. Reflexión sobre as mudanzas no seu significado, as relacións semánticas entre palabras e os seus valores denotativos e connotativos en función do contexto e do propósito comunicativo. - Estratexias de uso progresivamente autónomo de dicionarios e manuais de gramática para obter información gramatical básica. Recursos tecnolóxicos para a aprendizaxe da lingua.

UD	Título da UD	Duración
11	Educación literaria: literatura barroca.	10

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.2 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	Comprender e interpretar de maneira eficiente o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos literarios barrocos.	PE	95
CA4.6 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	Explicar e argumentar suficientemente a interpretación das obras ou fragmentos lidos na aula da literatura barroca a partir da análise das relacións internas e externas do texto co seu contexto sociohistórico.		
CA4.7 - Establecer de maneira progresivamente autónoma vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais, así como con outras manifestacións artísticas e culturais, en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, mostrando a implicación e a resposta persoal do alumnado na lectura.	Establecer vínculos suficientemente argumentados entre os textos lidos da literatura barroca e outros textos e manifestacións artísticas.		
CA4.8 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, partindo da lectura de obras ou fragmentos significativos en que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	Crear textos persoais cunha certa intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.3 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos literarios de certa complexidade avaliando a súa calidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	Valorar a forma e o contido de textos literarios barrocos avaliando ou coavaliando a súa calidade, a fiabilidade e idoneidade.	TI	5

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Lectura guiada. Lectura de obras relevantes e fragmentos da literatura do patrimonio literario nacional e universal inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos. - Estratexias de construción compartida da interpretación das obras a través de conversacións literarias, debates e disertacións literarias, coa incorporación progresiva da metalinguaxe específica. - Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpretación das obras literarias, en concreto, o achegamento ao contexto, á corrente literaria e ao autor ou autora, así como o establecemento de parentescos literarios. - Relación e comparación dos textos lidos con outros textos orais, escritos ou multimodais, con outras manifestacións artísticas e culturais e coas formas de ficción en función de temas, tópicos, estruturas e linguaxes. Elementos de continuidade e de ruptura. - Estratexias para interpretar obras e fragmentos literarios a partir da integración dos diferentes aspectos analizados e atendendo aos valores culturais, éticos e estéticos presentes nos textos. Lectura con perspectiva de xénero. Visibilización do universo literario feminino. Literatura ambiental e ecolóxica. - Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos atendendo aos procesos de comprensión, apropiación e oralización implicados.

UD	Título da UD	Duración
12	Lectura 3ª evaluación.	3

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.2 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	Comprender e interpretar de maneira eficiente o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor nos textos de lectura.	PE	80
CA4.8 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, partindo da lectura de obras ou fragmentos significativos en que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	Crear textos persoais ou colectivos cunha certa intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.1 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais, no traballo e en situacións orais formais de carácter dialogado (como actos culturais vinculados co circuío literario e lector), adoptando actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais vinculadas á obra de lectura.		
CA4.4 - Ler de maneira autónoma textos seleccionados en función dos propios gustos, intereses e necesidades e deixar constancia do progreso do propio itinerario lector e cultural explicando os criterios de selección das lecturas, as formas de acceso á cultura literaria e a experiencia da lectura.	Ler de maneira autónoma obras relevantes da literatura e deixar constancia do progreso do propio itinerario lector e cultural persoal.	TI	20
CA4.5 - Compartir a experiencia da lectura en soportes diversos relacionando o sentido da obra coa propia experiencia biográfica, lectora e cultural.	Compartir a experiencia da lectura en soportes diversos.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de forma progresivamente autónoma a partir dunha preselección de textos variados e reflexión sobre os textos lidos e sobre a práctica da lectura.   - Participación activa en actos culturais vinculados co circuío literario e lector. - Toma de conciencia e verbalización dos propios gustos e identidade lectora: a construción da biografía lectora. - Expresión da experiencia lectora utilizando progresivamente unha metalinguaxe específica. Apropiación dos textos lidos a través de distintas formas de recreación. - Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos de maneira argumentada entre a obra lida e aspectos da actualidade, así como con outros textos e manifestacións artísticas e culturais. A lectura compartida e a lectura dialóxica. - Estratexias para a recomendación das lecturas en soportes variados ou ben oralmente entre iguais, enmarcando de maneira básica as obras nos xéneros e subxéneros literarios. Utilización das redes sociais e dos formatos audiovisuais (booktrailers) para o fomento da lectura. - Lectura guiada. Lectura de obras relevantes e fragmentos da literatura do patrimonio literario nacional e universal inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos.   - Estratexias de construción compartida da interpretación das obras a través de conversacións literarias, debates e disertacións literarias, coa incorporación progresiva da metalinguaxe específica.

4.1. Concrecións metodolóxicas

La intervención educativa en Lengua Castellana y Literatura debe desarrollar de manera gradual y progresiva los aprendizajes que faciliten al alumnado la consecución de los objetivos de la materia y de la etapa, así como una adquisición de las competencias clave. Este enfoque metodológico requiere partir, por lo tanto, del nivel competencial previo del alumnado para alcanzar un aprendizaje significativo, eficaz, funcional y aplicable a la realidad más próxima de los/as estudiantes. Se trata, pues, de diseñar una metodología activa asentada en el pensamiento crítico y reflexivo, empleando métodos diferenciados para dar respuesta a los diferentes ritmos de aprendizaje del alumnado, favoreciendo y fomentando la capacidad de aprender por sí mismos. Se atenderá, por lo tanto, a la diversidad a través de propuestas individualizadas en función de las necesidades detectadas: aplicación de adaptaciones curriculares significativas, dinámicas de refuerzo educativo dentro y fuera del aula común, agrupamientos flexibles y actividades específicas para abordar las dificultades observadas.

Para que esta metodología alcance la efectividad deseada, es imprescindible otorgarle un carácter interdisciplinar, relacionando la materia con otras disciplinas del currículo y colaborando con los departamentos lingüísticos, con el Equipo de Dinamización da Lingua Galega y con la Biblioteca Escolar. Todos ellos, de manera coordinada, deberán contribuir a mejorar los procesos de producción y recepción oral, escrita y multimodal, así como la alfabetización informacional.

Se planteará el trabajo en el aula, por lo tanto, a partir de las siguientes concreciones metodológicas:

- 1) Diseño de actividades a partir de textos extraídos del ámbito personal, social y académico del alumnado. Estas tareas, diversificadas y organizadas por niveles de dificultad, permitirán el trabajo competencial y favorecerán el desarrollo del pensamiento crítico y creativo.
- 2) Distribución flexible de los espacios, siempre que sea posible, propiciando el trabajo colaborativo a través de distintos tipos de agrupamiento: actividades diseñadas para el grupo, para trabajar en pequeño grupo y actividades individuales.
- 3) Empleo de diversas estrategias para la comprensión y la recomendación lectora: lectura compartida de textos propios del ámbito personal, social y académico; lectura digital (e-book, blogs, foros, wikis, textos procedentes de las redes sociales); lectura comprensiva y expresiva de textos pertenecientes a los distintos géneros literarios (lectura compartida, recitado de poemas, dramatización de textos dialogados), alrededor de temas próximos a la realidad y a los gustos del alumnado.
- 4) Utilización de recursos para mejorar la oralidad a través de actividades contextualizadas en situaciones reales y próximas al alumnado, mediante el empleo de audios, vídeos y recreación de conversaciones veraces que puedan producirse en el entorno de los estudiantes.
- 5) Creación de textos escritos con diversas finalidades (narrar, describir, informar, exponer, argumentar...), pertenecientes a los ámbitos personal, social y académico, siguiendo las distintas fases de la construcción textual.
- 6) Elaboración de resúmenes, esquemas, síntesis y mapas conceptuales a partir de textos orales y escritos.
- 7) Elaboración de comentarios y actividades de comprensión de textos escritos y multimodales literarios y no literarios a través de tareas referidas a la forma y al contenido de los fragmentos propuestos.
- 8) Creación de textos con intención literaria a partir de modelos dados.
- 9) Empleo de diccionarios impresos y digitales, propiciando su uso como una forma de ampliar el caudal léxico y resolver las dudas lingüísticas. Se realizarán, además, actividades para la composición y diseño de glosarios temáticos.
- 10) Manejo de los recursos propios de las TICs para la búsqueda de datos, la realización de trabajos multimedia, la consulta de la prensa digital y la creación de espacios virtuales con material didáctico integrado.
- 11) Utilización de los fondos, servicios y recursos de la Biblioteca escolar como espacio creativo de aprendizaje y construcción de nuevos conocimientos a través de la consulta de libros, diccionarios, periódicos, materiales audiovisuales, potenciando también la lectura autónoma para la creación de una identidad lectora sólida y definida.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Libro de texto
Materiais complementarios
Recursos TIC

Libro de texto: BERNABEU MORÓN, Natalia; ESCRIBANO ALEMÁN, Elena; RODRÍGUEZ DELGADO, Paloma (2022). Lengua castellana y Literatura. 3º ESO. [S. l.]: Vivens Vives.

Materiais complementarios: aula virtual de la editorial Vicens Vives (<https://edubook.vicensvives.com/es/>)

Materiais complementarios aportados por el profesorado, preferentemente a través del aula virtual de del centro (<http://www.edu.xunta.es/centros/iesillatambo/aulavirtual/>).

Recursos TIC: proyector y conexión a internet en las aulas, aulas virtuales, aulas de tecnología e informática del centro, web de la biblioteca (<http://www.opacmeiga.rbgalicia.org/Biblioteca.aspx?CodigoBiblioteca= PED081>), blog de la biblioteca (<http://bibliotecaiesilladetambo.blogspot.com.es/>).

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

Durante las primeras semanas del curso, se realizarán pruebas específicas de evaluación inicial que comprenderán:

- (a) ejercicios básicos de ortografía.
- (b) ejercicios básicos sobre identificación y uso de clases de palabras.
- (c) un texto para elaborar resumen y cuestiones de comprensión y vocabulario.
- (d) ejercicio básico de expresión escrita.
- (e) ejercicios de aplicación de conceptos básicos sobre los géneros literarios.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8	UD 9	UD 10
Peso UD/ Tipo Ins.	3	10	11	3	3	15	12	3	4	20
Proba escrita	85	100	95	80	80	90	95	80	70	90
Táboa de indicadores	15	0	5	20	20	10	5	20	30	10

Unidade didáctica	UD 11	UD 12	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	12	4	100
Proba escrita	95	80	90
Táboa de indicadores	5	20	10

Criterios de cualificación:

Primera evaluación:

- UD 1 (comunicación oral y escrita): se ponderará con el 10 % de la calificación global de la evaluación; se evaluará mediante pruebas escritas (exámenes y producciones escritas) y tablas de indicadores.
- UD 2 (reflexión sobre la lengua): se ponderará con el 45 % de la calificación global de la evaluación, incluyendo pruebas escritas (exámenes y producciones escritas) y tablas de indicadores.
- UD 3 (educación literaria): se ponderará con el 35 % de la calificación global de la evaluación, incluyendo pruebas escritas (exámenes y producciones escritas).
- UD 4 (lectura): se ponderará con el 10 % de la calificación global de la evaluación, mediante prueba escrita.
- Para obtener una calificación positiva en la evaluación se considerará imprescindible que exista un cierto equilibrio entre las UD's y los bloques de contenido: se entenderá que no existe tal equilibrio cuando la calificación no supera el 30 % de la calificación máxima de cada unidad.

Segunda evaluación:

- UD 5 (comunicación oral y escrita): se ponderará con el 10 % de la calificación global de la evaluación; se evaluará mediante pruebas escritas (exámenes y producciones escritas) y tablas de indicadores.
- UD 6 (reflexión sobre la lengua): se ponderará con el 45 % de la calificación global de la evaluación, incluyendo pruebas escritas (exámenes y producciones escritas) y tablas de indicadores.
- UD 7 (educación literaria): se ponderará con el 35 % de la calificación global de la evaluación, incluyendo pruebas

escritas (exámenes y producciones).

- UD 8 (lectura): se ponderará con el 10% de la calificación global de la evaluación, mediante prueba escrita.
- Para obtener una calificación positiva en la evaluación se considerará imprescindible que exista un cierto equilibrio entre las UD's y los bloques de contenido: se entenderá que no existe tal equilibrio cuando la calificación no supera el 30 % de la calificación máxima de cada unidad.

Tercera evaluación:

- UD 9 (comunicación oral y escrita): se ponderará con el 10 % de la calificación global de la evaluación; se evaluará mediante pruebas escritas (exámenes y producciones escritas) y tablas de indicadores.
- UD 10 (reflexión sobre la lengua): se ponderará con el 45 % de la calificación global de la evaluación, incluyendo pruebas escritas (exámenes y producciones escritas) y tablas de indicadores.
- UD 11 (educación literaria): se ponderará con el 35 % de la calificación global de la evaluación, incluyendo pruebas escritas (exámenes y producciones).
- UD 12 (lectura): se ponderará con el 10 % de la calificación global de la evaluación, mediante prueba escrita.
- Para obtener una calificación positiva en la evaluación se considerará imprescindible que exista un cierto equilibrio entre las UD's y los bloques de contenido: se entenderá que no existe tal equilibrio cuando la calificación no supera el 30 % de la calificación máxima de cada unidad.

CALIFICACIÓN GLOBAL:

- UD's 1, 5 y 9 (comunicación oral y escrita): se ponderará con el 10 % de la calificación global; se escogerá la mejor de las dos opciones siguientes:
 - (a) media de las tres unidades
 - (b) la calificación obtenida en la UD 9
- UD's 2, 6 y 10 (reflexión sobre la lengua): se ponderará con el 45 % de la calificación global; se escogerá la mejor de las dos opciones siguientes:
 - (a) la media ponderada de las tres UD's, según se indica en la tabla inicial: 5 % (1a ev.), 10 % (2a ev.) y 25 % (3a ev.).
 - (b) la calificación de la UD 10
- UD's 3, 7 y 11 (educación literaria): se ponderará con el 35 % de la calificación global; se calculará mediante la media aritmética de las tres UD's o sus recuperaciones.
- UD's 4, 8 y 12 (lectura): se ponderará con el 10 % de la calificación global; se calculará mediante la media aritmética de las tres UD's o sus recuperaciones
- Para obtener una calificación positiva en la evaluación se considerará imprescindible que exista un cierto equilibrio entre las UD's y los bloques de contenido: se entenderá que no existe tal equilibrio cuando la calificación no supera el 30 % de la calificación máxima de cada unidad.
- El alumnado que, en las condiciones indicadas, alcance o supere el 50 % en la calificación global conservará dicha calificación en la evaluación final. Quienes no alcancen el 50 % en la calificación global deberán realizar una prueba final de recuperación, que determinará su calificación en la evaluación final.

Criterios de recuperación:

- UD's 1, 5 y 9 (comunicación oral y escrita): dado su carácter progresivo, la UD 1 se recupera superando la UD 5; y las dos anteriores, superando la UD 9.
- UD's 2, 6 y 10 (reflexión sobre la lengua): dado su carácter progresivo, la UD 2 se recupera superando la UD 6; y las dos anteriores, superando la UD 10.
- UD's 3, 7 y 11 (educación literaria): dado su carácter no progresivo, cada una de ellas, en caso de no ser superada, deberá ser recuperada mediante una prueba específica.
- UD's 4, 8 y 12 (lecturas): dado su carácter no progresivo, cada una de ellas, en caso de no ser superada, deberá ser recuperada mediante una prueba específica.

PRUEBA FINAL DE RECUPERACIÓN:

Como queda indicado en el apartado anterior, el alumnado que no supere la materia al calcular la calificación global deberá realizar una prueba final de recuperación antes de la evaluación final. La calificación final será positiva en caso de alcanzar una nota igual o superior a 5 puntos sobre 10.

5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

El alumnado de 4º curso de ESO con la materia de 3º no superada recibirá en la primera evaluación un boletín de ejercicios que será calificado con el 30% de la nota; deberá realizar una prueba escrita sobre los contenidos mínimos de las unidades 1,2,3,6 y 7 recogidos en la programación didáctica del tercer curso de ESO, que se calificará con el 70% restante.

En la segunda evaluación recibirá un nuevo boletín de ejercicios que será calificado con el 30% de la nota; deberá realizar una prueba escrita sobre los contenidos mínimos de las unidades 5,9,10 y 11 recogidos en la programación didáctica de tercer curso de la ESO, que se calificará con el 70% restante.

La calificación de la tercera evaluación resultará de la media aritmética de las notas de la 1ª y 2ª evaluación. Si el alumno alcanza un mínimo de 5, se considera que ha superado la materia pendiente. Si el alumno no alcanza una calificación de 5, tendrá que presentarse a una prueba de recuperación de toda la materia o de la evaluación suspenso. Si tiene que recuperar solo una evaluación, la calificación de la 3ª evaluación resultará de la media aritmética de esta prueba y de la prueba de la evaluación aprobada (70%) a la que hay que sumar la media aritmética de los boletines de la 1ª y 2ª evaluaciones (30%).

Antes de la evaluación final, se convocará una reunión de departamento para valorar la situación del alumnado que todavía no haya aprobado la materia pendiente mediante el procedimiento descrito. En esos casos, el departamento valorará de forma individualizada la situación del alumno/a, teniendo en cuenta su rendimiento y actitud en el nivel superior. Como criterio general (sometido siempre a la valoración de cada caso concreto) se decidirá que si el alumno/a aprueba el nivel superior, será calificado positivamente de la materia pendiente.

La calificación de la evaluación final será la misma que la de la 3ª evaluación para aquellos alumnos que estén aprobados. Los alumnos que no hayan superado la tercera evaluación, se presentarán a una prueba final de toda la materia, que supondrá un 100% de la calificación y que será la nota que conste en la evaluación final.

|

6. Medidas de atención á diversidade

Se fomentará en la medida de lo posible el trabajo cooperativo con diferentes tipos de agrupamiento en función de las características del alumnado y los objetivos perseguidos. Asimismo, en diferentes momentos, generalmente al final de cada evaluación, se propondrán actividades de refuerzo o ampliación.

Se prestará especial atención a la evaluación inicial para detectar cuanto antes los problemas más acuciantes y se pondrán en práctica las medidas que se acuerden, contando siempre con el asesoramiento del departamento de Orientación.

Para poner en práctica el plan general de pendientes, se elaborarán planes individualizados de cuyo seguimiento se encargará el profesorado del grupo de referencia, siempre en coordinación con el resto del departamento. Se hará especial hincapié en el seguimiento regular de los boletines de actividades elaborados por el departamento para el alumnado de ESO con materias pendientes. Se elaborarán asimismo planes individualizados para el alumnado repetidor.

Al alumnado con necesidades específicas de apoyo educativo (TDAH, dislexia, etc.) se le aplicarán, tras la evaluación psicopedagógica del departamento de orientación y las medidas recogidas en los protocolos respectivos: colocación en el aula, contacto visual, indicaciones claras y breves sobre las tareas, fragmentación de las tareas complejas, flexibilidad en el tiempo de realización de las pruebas, mayor espacio entre las preguntas de los exámenes, etc.

Para atender adecuadamente al alumnado con necesidades de inmersión lingüística se necesita la intervención de profesorado específico con dedicación horaria (del que no se dispone), además de especialistas en Pedagogía Terapéutica y en Audición y Lenguaje. De ser el caso, el profesorado del departamento, en la medida de sus posibilidades, iniciará la labor de alfabetización con la ayuda de material impreso y digital de Español como Lengua Extranjera.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8
ET.1 - Prevención y resolución pacífica de conflictos	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.2 - Educación cívica y en valores	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.3 - Formación estética			X	X			X	X
ET.4 - Igualdad entre mujeres y hombres	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.5 - Respeto mutuo y cooperación entre iguales	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.6 - Libertad de expresión	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.7 - Fomento del espíritu crítico y científico	X		X	X	X		X	X

	UD 9	UD 10	UD 11	UD 12
ET.1 - Prevención y resolución pacífica de conflictos	X	X	X	X
ET.2 - Educación cívica y en valores	X	X	X	X
ET.3 - Formación estética			X	X
ET.4 - Igualdad entre mujeres y hombres	X	X	X	X
ET.5 - Respeto mutuo y cooperación entre iguales	X	X	X	X
ET.6 - Libertad de expresión	X	X	X	X
ET.7 - Fomento del espíritu crítico y científico	X		X	X

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Representaciones teatrales escolares	Asistencia a alguna representación teatral escolar de obras relacionadas con el currículo.			
Visita a medios de comunicación	Se valorará la posibilidad de visitar las instalaciones y la redacción de algún medio de comunicación.			
Visita a casa museo	Visita guiada a casa museo de autores relacionados con el currículo.			

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Biblioteca escolar	Se hará especial hincapié en que el alumnado de ESO participe en las actividades organizadas desde la biblioteca escolar.			
Visita a una biblioteca pública	Se valorará la posibilidad de visitar la biblioteca pública municipal de Marín: funcionamiento, hemeroteca, servicios.			

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Al comienzo de cada unidad, se informó al alumnado sobre los objetivos propuestos, las competencias, las actividades que se realizarán y los instrumentos y criterios de evaluación.
Al comienzo de cada unidad, se realizó una introducción sobre el tema y actividades de reconocimiento y activación de los conocimientos previos del alumnado. Al comienzo de cada unidad, se realizó una introducción sobre el tema y actividades de reconocimiento y activación de los conocimientos previos del alumnado.
Al iniciar el desarrollo de cada unidad, se proporcionó al alumnado un cuadro sinóptico o mapa conceptual del tema para orientarlo sobre la evolución de su proceso de enseñanza-aprendizaje.
Los contenidos y actividades de cada unidad didáctica parten de los conocimientos previos del alumnado y favorecen la construcción progresivamente autónoma de nuevos aprendizajes.
Las actividades propuestas son variada en cuanto a su tipología y sistema de trabajo.
La planificación y la distribución del tiempo asignado a cada tarea son adecuadas.
Se emplearon recursos y materiales didácticos variados (impresos, digitales, audiovisuales...).
Se aplicaron estrategias de aprendizaje como la lectura comprensiva, la búsqueda de información significativa, la planificación del trabajo, el desarrollo de técnicas de síntesis, análisis y redacción...
Se aplicó la metodología didáctica establecida en la programación.
Se llevaron a cabo medidas de atención a la diversidad y de refuerzo educativo dirigidas al alumnado con dificultades de aprendizaje.
Se aplicaron actividades de ampliación y profundización para el alumnado que alcance de manera significativa los objetivos propuestos.
Se explicaron y corrigieron las actividades llevadas a cabo en las distintas unidades didácticas.
Se pusieron en práctica medidas para estimular el hábito lector.
Se aplicaron los procedimientos y los criterios de evaluación establecidos en la programación didáctica.
Se utilizaron diferentes instrumentos de evaluación.
Se desarrollaron procedimientos y actividades de recuperación para el alumnado con alguna evaluación suspensa.

Descrición:

La primera reunión de departamento tras cada evaluación se dedicará a evaluar el desarrollo de la programación y los resultados alcanzados, aplicando los indicadores de logro referidos.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

La programación didáctica de LCL estará disponible para la comunidad educativa del centro y se proporcionará al alumnado un extracto de la misma con sus aspectos esenciales.

La programación será objeto de seguimiento y evaluación a través de la aplicación PROENS y podrá sufrir las modificaciones precisas para adaptarse a las necesidades educativas del alumnado, en beneficio de la correcta evolución del proceso de enseñanza-aprendizaje y de la consecución de los objetivos establecidos. Las modificaciones, debidamente justificadas, se recogerán en las actas de reunión de departamento y en la memoria final de la materia.

Para la evaluación de la programación se utilizarán los siguientes indicadores:

- La programación didáctica se elaboró de manera coordinada con la colaboración de todo el profesorado del departamento.
- La programación se ajusta a las decisiones adoptadas en la concreción curricular establecida en el Proyecto Educativo de Centro.
- Los criterios de evaluación establecidos valoran con efectividad la consecución de los objetivos propuestos.
- Los procedimientos e instrumentos de evaluación se ajustan a los criterios de evaluación indicados.
- Las actividades desarrolladas se adaptan a la metodología didáctica programada.
- La programación contempla los recursos y materiales necesarios para favorecer la adquisición de los contenidos y objetivos.
- La programación organiza de manera adecuada los tiempos destinados a la realización de las actividades previstas.
- La programación es revisada a lo largo del curso y se incluyen en ella las modificaciones pactadas y realizadas.

Las propuestas de mejora de la programación didáctica derivarán del análisis de su efectividad y de los resultados académicos obtenidos en las distintas evaluaciones y examinados en las reuniones de departamento celebradas a lo largo del curso, cuyo contenido quedará reflejado en las actas correspondientes. Además, en la memoria final se contemplarán las propuestas de mejora.

9. Outros apartados